

Een afgeladen kerststal (de uiterste houdbaarheidsdatum van kerst)

Het was inmiddels al weer jren geleden dat we met z'n allen kerst hadden gevierd. De december waarin wij als compleet familiegezin één der kerstdagen gezamenlijk hadden doorgebracht, lag al zeker tien jaar achter ons. Vermoed ik. Ik kan mij tenminste niet voorstellen dat ik ooit de kerst heb meegemaakt bij mijn ouders thuis, anders dan dat onze kinderen nog niet het huis uit waren. Of korte bezoekjes, waarbij we soms wel andere gezinnen van een broer of zus tegenkwamen, maar nooit allemaal tegelijk.

Dit jaar had Ellen (wie anders?) toch maar weer eens een schot voor de boeg gewaagd. Eén kerstdag samen zitten, samen drinken en liefst ook samen eten. "Net als vroeger" luidde de ondertitel bij de uitnodiging. Ze had het samenzijnvoorstel middels de oude kerstman zelf bij alle gezinnen terecht laten komen (of ik alleen wel mijn eigen kinderen zelf even wilde contacten, wat dat betreft zal er wel nooit iets veranderen). Door alle telefoons klonk kennelijk een unaniem 'ja'. Hij wilde nog één keer groots uitpakken, had kerstman Gerrit gezegd. De komende jaren wilden ze nog enkel worden uitgenodigd. Ja, ook spontaniteit schijn je te kunnen plannen.

Maar laat ik mij beperken tot tweede kerstdag 2007. Nu was namelijk werkelijk iedereen er. Zonder uitzondering.

'En het geschiedde in die dagen, dat er een bevel uitging vanwege keizer Augustus...'

Er was dan misschien destijds geen plaats in de herberg, de huiskamer aan de Grovestins zat óók behoorlijk vol. Natuurlijk waren mijn drie wijven uit het oosten van de partij. Gonneke, Hanny en mijn (toen nog) schoondochter vervulden de rol van het trio wijze koninginnen, maar dan zonder wierook, goud, mirre en kameel. De kleinste koningin van de drie was bovendien behalve koningin ook nog eens héél erg tante. Met een verheerlijkte glimlach rond haar lippen zat ze zachtjes zoete liedjes zingend met haar heerlijke neefje op schoot. De wereld om haar heen had kunnen vergaan, zij zou zonder twijfel zijn blijven zingen. Onverstoorbaar, als de zangeres van het dansorkest op de Titanic.

Alle aanwezige banken, stoelen, tafels, poefs, krukken en vensterbanken waren bedekt met achterwerk. Er was een schaapherder die voortdurend liep te filmen, en dan met name zijn eigen kind. Zoals het een jonge vader betaamt, legde hij alles van zijn vrolijke zoon vast op film: elk scheetje, boertje, woordje, zwaaiarpje en paphapje zal tot in lengte van dagen te bewonderen zijn op het witte dan wel LCD-doek. Dat alles én de meer dan tweeduizend digitale foto's die hij gedurende de eerste ruim zeven maanden van zijn droomzoon inmiddels heeft gemaakt. En er liep in de tuin een os van een kerel rond. Het was Martijn, die nog steeds zijn eigen herder ongelofelijk miste.

Eén van de herders was mijn zwager John. Ik vond hem een beetje stil, maar dat kan ik mij ook hebben verbeeld. Hij zat immers in een andere hoek van de (overigens tot de nok toe kaarsig verlichte en kerstig gedecoreerde) kamer als ik. Zijn engeltjes Priscilla en Rebecca daarentegen babbelden mij de oren van het hoofd. Maar natuurlijk: dit was zijn eerste kerst zonder de aanwezigheid van zijn moeder. Ik had er niet bij stilgestaan tot de dag erna. Waarschijnlijk was dat niet makkelijk. De leegte moet hem zeer hebben gedaan.

De andere twee engeltjes, Jerney en Lindsey, fladderden met een mondvol weerbarstige roze slagroomsoesjes tussen de keuken en de kamer heen en weer. Door de pittig gevulde soesjes hadden ze kennelijk geen trek meer in eten, ze waren er in ieder geval later tijdens de maaltijd geen van beiden bij. Alle engelen waren verliefd op de schattige hond van de schapenkudde.

Er was trouwens nog een heugelijk feit te vieren: Jerney deed constant korte, kleine vreugdedansjes door de achterkamer vanwege haar geslaagd afgeronde opleiding VKVO&O (Versiering Kunstkerstboom Van Opa En Oma), althans: als ik het goed begrepen heb. Haar herder met het petje wist zijn schaapje maar ternauwernood in toom te houden.

Behalve al deze donkerharige engelen zat er in de kamer ook nog iemand met blonde krullen. Linda met haar engelenhaar. Dat moet dus haast wel ook een engel zijn geweest, zij het dan wel een aanzienlijk oudere.

Er was nóg een engeltje dat deze dag niet kon mee-eten. Zij moest 's middags om vijf uur al aan tafel in de pizzeria voor een uitgebreide maaltijd. Pizza Priscilla. Maar opnieuw: als ik het tenminste goed begrepen heb. Er waren namelijk erg veel mensen en er werd erg druk gepraat. Oom Theo is per slot van eindafrekening ook zo helder niet meer.

Ik hoorde klanken van kerst komen uit de monden van Boney M, Jona Lewie, Bing Crosby, Slade, natuurlijk de onvermijdelijke George Michael met zijn gladde maatje in *Last fucking Christmas*, alle Singers van Ray Conniff en iets Volendams (godzijdank waren het in dit geval The Cats). Maar waar waren Heintje, Freddy, James Last en Het Leger Des Heils?

Later in de middag arriveerden dan ook de drie doorgaanse hoofdrolspelers van het traditionele kerstverhaal in de stal.

Maagd Maria Sabine was duidelijk nog niet bevallen. Zij droeg haar kindeke nog trots vooruit met zich mee en haar man, de eenvoudige timmerman Jacco. (Dezelfde timmerman die ook mijn broer is, en die als kind altijd zo ondeugend zong: ‘Er is een kindeke geboren op aard’. ’t Kwam op de aarde en sprong in de zee’ – ja, díe ja!) Ze werden vergezeld door een klein herderinnetje: Lotte met het lieve lachje.

Wat ontbrak er dan nog in de personele rolverdeling van het kerstspel? Precies: de ster. Die rol werd vervuld door een heel klein ventje in een krijststreppantalon met vouw. Hij kan al ‘papa’ zeggen. Mees was voor mij opnieuw de ster, en dat zal ie ook altijd zijn. En zoals de bijbel ons al eeuwen vertelt dat de herders hun kudde moesten verlaten om de ster te volgen op weg naar de stal (‘Volg die heldere ster en gij zult hem vinden, in doeken gewikkeld, liggende in een kribbe in de nieuwe Ter Stal in een oude verbouwde bioscoop’ of zoiets), zal ik die jongen altijd blijven volgen. Hij straalde.

Tegen zessen moest ik even een ommetje maken met zwart-witte Frritz, die door de kudde abusievelijk voor een schapendoes werd aangezien. Een herder met heel lang haar en dito baard liep met mij mee. We deden het loopje dat we, toen we zelf nog in deze wijk woonden, altijd pleegden te maken. Langs de Hoxwier, bruggetje over, Colckhof en Stins. Ik met de hond en Deev met een joint.

En toen was het moment aangebroken dat we zouden gaan eten.

Keukenherder Jeffrey vulde zijn voorgekookte braad- en bakopdracht zonder commentaar. Zwijgen is soms wierook, mirre en goud tegelijk. Hij vond het wel best. Aartsengel Ellen deelde de lakens uit. Tafellakens om precies te zijn.

Er moest nog even gauw een kribbe worden getimmerd, maar bij nader inzien kan het ook een tuintafel geweest zijn.

Bij het dekken van de tafel constateerden Ellen en ik dat de omvangrijke verzameling sausflesjes voor het merendeel de uiterste houdbaarheidsdatum ruimschoots had overschreden. Tegen beter weten in probeerde ik: 'Pa, die sauzen moeten weg. Ze zijn bijna allemaal over datum, sommige zelfs wel twee jaar.' 'O, daar moeten we dan maar aan wennen' antwoordde hij. Toen Ellen vervolgens zei: 'Sommige flesjes zijn zelfs nog verzegeld!', reageerde de zuinige kerstkruidenier met: 'Maar dán zijn ze sowieso nog goed.'

De tafels en de bar stonden vol. Gebakken aardappeltjes, grapefruit, ananas, perziken en halve peren. Chinese boontjes en een Russisch ei (ter illustratie van de herkomst van dit gerecht deed Ellen spontaan een mal, ongetwijfeld folkloristisch bedoeld dansje). Biefstuk, kip en groenteburgers. Onaangeroerde sausjes. Drumsticks en pudding met vruchtjes. Wodka, bronwater en cola. Liebfraumilch en Warsteiner. Hertog Jan en Hertog ijs.

Jef zat op precies dezelfde plek aan tafel als 32 jaar geleden, ik heb thuis de dia om dat te bewijzen. Zoek de vijf verschillen: de onderdelen op die foto uit 1975 die afwijken van het plaatje van nu zijn de snor, de aquablauwe pulli, puistjes, de puberale magerte en het matje in zijn nek. Kerstman Bennes zat naast mij. Hij was wat stil en bewoog zich langzaam en gebogen. At amper iets. 'Last van mijn rug, alles doet me zeer. Waarschijnlijk van de suiker' zei hij. Maar ik weet het niet. In de aanloop naar Kerstmis en dienaangaande het zelfstandig organiseren van een afdoende vulling der inwendige mensenmassa had hij uiteraard een vertrouwde, stevige portie stress en spanning opgebouwd. En laten we eerlijk zijn: opa wordt ook een beetje oud. Maar daar wilde de stalmeester eigenlijk niks van horen. Gelukkig is hij allesbehalve eigenwijs.

Terwijl nadien in de chaotisch gevulde keuken van de herberg de enorme vaat werd gedaan en de oude kruidenier tot onze verbazing besloot negen flesjes Calvé kerrie-, knoflook- (drie stuks) en whisky cocktailsaus weg te gooien, werden de os en de cameraherder opgetrommeld om de grote eetkamertafel weer terug op zijn plek te zetten. ‘Hoe moet ie staan?’ vroeg de os. Hulpeloos riep moeder Kerstvrouw in gepaste paniek naar haar man: ‘Gert, waar moet de tafel?’ Mijn kerstklompen gingen doormidden. Ik kon het echt niet laten om tegen haar te zeggen: ‘Maar ma, dát kun je toch wel zelf bedenken?’

In mijn hoofd was er trouwens in onze levende kerststal voor nog iemand een rol weggelegd: ons sponsordochtertje Hilda Martinez Garcia in Guatemala. Een engeltje met gitzwart haar. In de week voor kerstmis had zij ons een zelf ingekleurde kerstkaart gestuurd met un enorme abrazo (een dikke knuffel). Hilda is zeven. Haar vader heeft geen vast werk, maar wie weet verdient hij van tijd tot tijd de kost wel als herder. Ze schijnen daar in Guatemala schapen zat te hebben rondlopen. Dus dat zou maar zo kunnen. Felíz navidad.

Ik zie trouwens dat er één rol in dit vrolijke eindejaarsschouwspel nog niet is ingevuld. Het is ook altijd dezelfde. Tja, dan was ik dit jaar waarschijnlijk toch opnieuw de ezel.

© Theo Bennes